

ЕКОНОМІКО-СОЦІАЛЬНІ ВІДНОСИНИ В ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СФЕРІ ОБСЛУГОВУВАННЯ

Тези доповідей
VI Міжнародної науково-практичної конференції
(9–10 травня 2024 року, м. Львів)

За загальною редакцією
Наталії ПАВЛЕНЧИК

Львів
ЛДУФК ім. Івана Боберського
2024

УДК 338.2:355.01(477+470+571)

ВПЛИВ ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ НА ЕКОНОМІКУ Й РИНОК ПРАЦІ

Зінаїда Смутчак

доктор економічних наук, професор

Університет менеджменту освіти (Україна)

Трансформаційні процеси, які розгорталися від самого початку відновлення незалежності України й тривають і дотепер, мають відчутний вплив на демографічну ситуацію. Після 24 лютого 2022 року порахувати точну кількість українців стало неможливо. Передусім через те, що держава немає інформації про кількість тих, хто виїхав від війни за кордон. Очікувано, що більшість біженців – жінки й діти. Найбільша група українців у ЄС – жінки віком 35–49 років. Більшість із них – близько 70% – з вищою освітою та до великої війни проживали в містах [4].

Частина українських біженців, які перебувають у країнах ЄС та Америки налаштовані повернутися додому. Однак цей показник неоднорідний. Менш схильні повертатися студенти й люди, які активно шукають роботу. Більш схильні – люди з високим доходом й старшого віку. Частина українських родин, які війна розділила кордонами, можуть возз'єднатися не в Україні. Як наслідок, після завершення війни за кордон можуть виїхати 100–745 тис громадян, переважно чоловіків. Невизначеність щодо перебігу війни є основною причиною наміру залишитися в нинішній країні перебування [4].

Повномасштабна війна в Україні має серйозний вплив на ринок праці. Відзначимо, що збройна агресія росії призвела до руйнування інфраструктури, знищення підприємств і зменшення економічної активності в деяких регіонах. Через це в Україні рівень безробіття зріс до 30% і значно зменшився рівень доходів населення [1, 2]

За два роки великої війни український бізнес зумів адаптуватися до широкого спектра проблем: від зруйнованих логістичних ланцюжків до енергетичного терору. Тож не дивно, що у звітах Національного банку й заявах політиків дедалі гучніше лунають твердження, що економіка пристосувалася до війни й поступово відновлюється.

Однак на шляху цього відновлення постає нове випробування: брак кадрів. Підприємці скаржаться на складнощі в пошуку працівників, а дані агрегаторів із пошуку роботи свідчать про падіння кількості активних шукачів роботи, яке відбувається одночасно зі зростанням кількості вакансій.

Після війни потреба в робочих руках зростатиме ще сильніше. В уряді заявляють, що в найближчі роки Україна відчуватиме брак мільйонів працівників, а з початком повноенної відбудови ця потреба лише збільшуватиметься.

Ринок праці в Україні після початку великої війни справді суттєво скоротився. За різними оцінками, з країни виїхали від 6,2 до 8,5 млн українців. Ще понад 1 млн громадян стали на захист країни і не беруть активної участі в економічній діяльності.

За даними агрегатора з пошуку роботи *Work.ua* [3], останнім часом кількість активних шукачів роботи в Україні поступово скорочується. Водночас кількість нових вакансій зростає. Бізнес, який пристосовувався до умов війни й нарощує обсяги виробництва, починає створювати більше робочих місць. Однак через скорочення кількості шукачів роботи ці місця складніше заповнювати і, як наслідок, конкуренція за робоче місце постійно зменшується. Якщо порівнювати з піком попиту на роботу, який був у перші місяці великої війни, конкуренція за одне робоче місце у вересні 2023 року впала в понад вісім разів.

Окрім того, в Україні суттєво змінилася структура економіки. Чимало компаній, які до лютого 2022 року працевлаштовували десятки тисяч українців, зараз або не працюють, або перебувають на тимчасово окупованій території, або їхні об'єкти зруйновані. Це створило диспропорції на ринку праці: навички й спеціалізація людей не відповідають потребам компаній, що працюють.

Хоча загальна ситуація може свідчити про дефіцит робочої сили, у деяких галузях спостерігається профіцит кадрів. Серед основних причин дефіциту кадрів – сотні тисяч українців були мобілізовані на захист держави, мільйони змушені виїхати за кордон чи стали внутрішньо переміщеними особами. Така ситуація є найбільшою міграційною кризою з часів Другої світової війни.

Варто підкреслити, що демографічні показники в Україні значною мірою залежать від того, скільки ще триватиме війна – що довше триває війна в Україні, то значно збільшується вірогідність того, що українські жінки, які виїхали до країн Європи з дітьми, не поспішатимуть повертатися додому після закінчення війни. Що, звісно, кардинально вплине на демографічну ситуацію в майбутньому. Більшість українських жінок, які через війну виїхали до Європи, – це ті, які мають вищу освіту й здатні самостійно про себе подбати в новій країні. А коли буде знято режим воєнного стану, чоловіки можуть поїхати до них, а не навпаки.

Варто наголосити, що демографічна криза – це насамперед не криза народжуваності, а криза поповнення трудових ресурсів. Бо ж саме завдяки трудовим ресурсам живе держава, а їх зменшення призводить до складнощів з наповнюваністю держбюджету.

Список використаних джерел

1. Рівень безробіття в Україні становить 30 % – Мінекономіки. URL: <http://surl.li/eoxvh> (дата звернення: 03.03.2024).
2. Знайти роботу в Україні: як війна вплинула на ринок праці. URL: <http://surl.li/rfhaa> (дата звернення: 04.03.2024).
3. Новини ринку праці. URL: <https://www.work.ua/news/ukraine/> (дата звернення: 04.03.2024).
4. Скільки українців не повернеться після війни додому. Як це вплине на економіку в країні. URL: <https://nikopolnews.net/ukraina/sairaskilky-ukrain-ne-povernetsia/> (дата звернення: 04.03.2024).